

Dnevnik.si**MREŽA FABLAB****Jana Petkovšek Štakul**

7. avgust 2017

7. avgust 2017 17:48

Mreža FabLab: S petimi milijoni bi (za)gnali vso Slovenijo

V Sloveniji se je že oblikovala nacionalna referenčna mreža FabLab, ki pomeni platformo za izobraževanje, medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje, ustvarjanje ter podporo kreativnim podjetnim ustvarjalcem in zagonskim podjetjem. Mreža potrebuje samo še zagonski denar.

V mreži bi lahko delovalo 25 fablabov, zanimanje so pokazali po vsej Sloveniji.

»Za delovanje mreže ustvarjalnih laboratorijev FabLab bi do leta 2023 potrebovali pet milijonov evrov. To pomeni, da bi lahko v nakup dodatne opreme, saj smo jo veliko zaznali že med popisom na terenu, namenili milijon evrov, štiri milijone pa za programe, mentorje in izvajalce,« pojasnjuje dr. **Emilija Stojmenova Duh**, pobudnica in koordinatorica nacionalne referenčne mreže FabLab, katere cilj je spodbuditi več inovacij in prispevati k razvoju lokalnega gospodarstva.

Mreža FabLab je nastala v okviru evropskega projekta Erudite, nedavno pa so zaokrožili popis zainteresiranih organizacij pa tudi tehnološke opreme in kadrovskega potenciala. Tako je nastal zemljevid 25 lokalnih fablabov, ki kaže, da je interes za prebuditev

inovativnega potenciala in podjetnosti velik po vsej Sloveniji. Tako bi imel vsak na voljo za delovanje najmanj 200.000 evrov, idealno pa bi bilo, če bi jih imel na voljo dvakrat več. S svojimi obstoječimi projekti so v mrežo vključeni tudi že zelo dejavni Zavod 404, RogLab, KreatorLab, Simbioza, spreten.si in Inženirji bomo!

Zanimanja veliko, potrebujejo še denar

Zanimanje za sodelovanje v mreži so izrazile Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Tehnološka mreža IKT, Razvojni center orodjarstva Slovenije, v njej pa že sodelujejo vse tri javne univerze, pri čemer je Univerza v Ljubljani koordinator, primorska in mariborska univerza pa sta partnerici, prav tako je partnerica zasebna univerza v Novi Gorici. V mreži sodelujejo šolski centri in medpodjetniški izobraževalni centri, kot so na primer Šolski center Konjice - Zreče, Šolski center Koper ter Šolski center Ptuj, Šolski center Kranj in Šolski center Nova Gorica, ki bodo kmalu gostili tudi regijske izbore gazela. Slednje je še en dokaz, da je želja po povezovanju centrov znanja in gospodarstva velika.

Naslednji korak je zagotovitev denarja, pri čemer dr. Emilija Stojmenova Duh računa tako na evropska sredstva kot na državo, pogovori pa so stekli na ravni ministrstev za šolstvo, gospodarstvo, javno upravo, delo, pa tudi na SVRK. Oprema, znanje in kompetence v posameznih laboratorijih bodo usmerjeni v področje pametne specializacije glede na potrebe podjetij v regiji. »Če bi

nam uspelo zbrati deset milijonov evrov, bi bilo lahko delovanje fablabov nemoteno vsaj do leta 2023. Prizadevali si bomo dobiti denar iz strukturnih skladov, a tukaj brez države ne gre. Prav tako že zdaj iščemo primerne evropske razpise,« pojasnjuje dr. Stojmenova Duh. Vendar pa to pomeni, da bi imeli denar le za delovanje posameznih hubov in ne celotne mreže.

Izjemno pomembno medgeneracijsko sodelovanje

In kako se fablabi financirajo v tujini. V ZDA, kjer se je tak način podpore inovacijam in povezovanje centrov znanja s podjetji rodil, je njihovo delovanje izdatno podprla že Obamova administracija. V skandinavskih državah je za zagon prav tako poskrbela država, pa tudi primeri, kjer za njihovo delovanje glavino denarja priskrbi mesto, kot je to na primer v Barceloni. »Imamo sicer podporo premierjevega kabineta in posameznih ministrstev. Na strani države je, da tudi nas vključi v primeren razpis. Sicer pa je javni denar potreben samo prva leta, dokler se ne oblikujejo primerni poslovni modeli dolgoročnega sodelovanja z gospodarstvom,« pojasnjuje pobudnica slovenske mreže FabLab.

Izjemnega pomena je tudi, da bodo fablabi zagotavljali medgeneracijsko povezovanje in sodelovanje, najmlajšim pa pomembno pridobivanje znanja in kompetenc, ki jih bodo potrebovali bodisi pri odločanju o nadaljevanju šolanja bodisi pri odločanju o oblikovanju svoje kariere. »Šolajoča mladina bo tako

lahko dobivala izkušnje že med šolanjem, mladi podjetniki pa bodo imeli na voljo najnovejšo tehnološko opremo ter ustrezne mentorje,« pojasnjuje dr. Stojmenova Duh. V ZDA na primer so na pobudo FabLab pripravili celo televizijsko nanizanko, v kateri spodbujajo mladino, še posebno dekleta, da se odločajo za izobraževanje in poklice na področju STEM (science, technology, engineering, mathematics), torej znanosti, tehnologije, inženirstva in matematike.

Kaj je FabLab

Za kratico FabLab se skriva fabrication laboratory. To je odprt, nekomercialni prostor za ustvarjanje, kjer posamezniki lahko uporabljajo najnaprednejšo opremo in tehnologijo. Zamisel se je rodila v centru za bite in atome v Tehnološkem inštitutu Massachusetts (MIT). Program so oblikovali, da bi ugotovili, kako lahko tehnologija postane gonilna sila razvoja v slabše preskrbljenih območjih. V večini fablabov so 3D-tiskalniki, laserski stroji za rezanje in graviranje ter CNC-stroji. Globalna mreža FabLab je odprta in ustvarjalna skupnost ustvarjalcev, inženirjev, raziskovalcev, znanstvenikov, umetnikov, učiteljev, študentov in strokovnjakov vseh starosti, ki sodeluje, inovira in ustvarja že v več kot tisoč fablabih v 78 državah. Svetovna banka jih je prepoznala kot učinkovit način za razvoj lokalne industrije, spodbujanje podjetništva, pridobivanje praktičnih učnih izkušenj in povečanje interesa za izobraževanje v smeri STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Tako

fablabi pripomorejo tudi k izobraževanju kadrov, ki lahko upoštevajo novosti ter sooblikujejo nove razvojne in poslovne priložnosti doma in po svetu.